

Zuid-Kennemerland

In de regio Zuid-Kennemerland – ongeveer 3500 basisschoolverlaters - spelen de samenwerkingsverbanden en het Regionaal Besturenoverleg (RBO) een belangrijke rol in de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. We praten erover met Truus Vaes en Nenette Dieleman. Truus Vaes is voorzitter van Kamer 4 van het RBO, die bestuurlijk verantwoordelijk is voor de doorgaande lijn en de overgang po-vo. Nenette Dieleman is directeur/bestuurder van het samenwerkingsverband vo.

Het zijn hectische tijden voor Kamer 4, want met de inwerkingtreding van het Toetsbesluit po en de zorgplicht passend onderwijs moeten er in korte tijd heel wat procedures en regelingen worden aangepast. De kamer laat zich hierbij adviseren door een werkgroep met mensen uit de praktijk.

Het Regionaal Besturenoverleg Zuid-Kennemerland (RBO), een bestuurlijke samenwerking van po, vo, mbo en hbo, is verdeeld in 'kamers', die elk verantwoordelijk zijn voor een specifiek beleidsterrein. Kamer 4 van het RBO houdt zich bezig met de doorgaande lijn en de overgang po-vo. Onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van het RBO functioneren er op uitvoeringsniveau twee BOVO-overleggen (noord en zuid), waarin de scholen (po en vo) zijn vertegenwoordigd.

“Met de instelling van het Regionaal Besturenoverleg vier jaar geleden hebben we een voertuig gecreëerd om de samenwerking tussen po en vo te verbeteren en cultuurverschillen tussen de sectoren te overbruggen”, zegt Truus Vaes. “Er was dus een goede voedingsbodem om de nieuwe regelgeving in korte tijd te vertalen in procedures en afspraken. We hebben deze vastgelegd in een [toelatingsprocedure 2014-2015.](#)”

Enkelvoudig schooladvies

Na de kerstvakantie krijgen de leerlingen in deze regio een *enkelvoudig* schooladvies. Was het voorheen de afspraak dat alle basisscholen het schooladvies ondersteunen met bepaalde aanvullende toetsgegevens (NIO, Drempelonderzoek, Cito-LVS-scores), vanaf dit schooljaar is alleen het schooladvies leidend voor de toelaatbaarheid in het voortgezet onderwijs. De basisschool kan de testen en toetsen nog wel afnemen om tot het advies te komen, maar de gegevens spelen geen rol meer bij de toelating tot het voortgezet onderwijs. Bij leerlingen die naar het praktijkonderwijs of leerwegondersteunend onderwijs gaan worden de testen nog wel standaard afgenomen, maar dit gebeurt niet in het kader van de toelating, maar voor de rvc-aanvraag.

“Het is met deze verandering nóg belangrijker geworden dat basisscholen goede schooladviezen geven en dat de procedures die zij daarbij volgen een hoge kwaliteit hebben”, vindt Truus. “Omdat we bureaucratie zoveel mogelijk willen beperken, stellen we hiervoor vooralsnog geen protocol op. We hebben het vertrouwen dat basisscholen tot goed onderbouwde adviezen zullen komen. Wel willen we dit als RBO faciliteren. Zo zijn we in gesprek met het primair onderwijs over de vraag waar een goed schooladvies aan moet voldoen en zullen we good practices verspreiden, zodat scholen kunnen leren van elkaar.”

Men verwacht niet dat het schooladvies op basis van de scores op de eindtoets (eind april/begin mei) op grote schaal naar boven zal worden bijgesteld. “We hebben de ervaring dat de eindtoets vaker lager dan hoger uitvalt dan het schooladvies”, vertelt Truus. “Bovendien gaan we ervan uit dat basisscholen goede adviezen zullen geven, dus ook op grond daarvan verwachten we dat het om een hele kleine groep zal gaan.”

Wordt het advies wel bijgesteld, dan kijkt de betreffende vo-school (waar de leerling is geplaatst) of de leerling op dezelfde school in het hogere onderwijstype terecht kan. Kan dat niet, dan zoekt deze school contact met andere scholen om een plaats te vinden. Truus: “We gaan ervan uit dat de plaatsing van deze kleine groep geen problemen zal opleveren. We lossen dat hoe dan ook op.”

Eén aanmelding, vijf voorkeurscholen

Tijdens de aanmeldingsperiode, tussen half februari en half maart, melden leerlingen zich aan bij het voortgezet onderwijs. Om te bewerkstelligen dat de vo-school alle aanmeldingen zorgvuldig in behandeling neemt, mogen leerlingen zich maar op één school aanmelden. Zo weet de school dat elke aanmelding ook daadwerkelijk een aanmelding is. De basisschool vult, in overleg met de leerling en zijn ouders, een toelatingsformulier in dat met het schooladvies en het onderwijskundig rapport bij de betreffende vo-school wordt aangeleverd.

Omdat er in deze regio altijd scholen zijn die te maken hebben met overaanmelding, moeten de leerlingen ten behoeve van de lotingsprocedure een top 5 van scholen opgeven. Dat is dit jaar voor het eerst. Moesten uitgelote leerlingen voorheen zelf scholen af om een plaats te zoeken, vanaf dit schooljaar vindt de loting ‘achter de schermen’ plaats. Truus: “Na de loting komen alle scholen met uitgelote leerlingen bij elkaar. In aanwezigheid van een notaris worden er dan verschillende lotingsrondes gehouden - 2^e keus, 3^e keus, enzovoort - totdat alle leerlingen een plaats hebben. Elke leerling wordt dus op een van zijn vijf voorkeurscholen geplaatst en hoort op 27 maart welke school dat is. Waren leerlingen en ouders voorheen gefocust op de dag van de loting, nu is hun aandacht gericht op de dag waarop ze horen op welke school ze zijn geplaatst. Wanneer er wordt geloot is niet meer relevant. Als deze procedure goed blijkt te werken, willen we het lotingsproces gaan automatiseren.”

“Het mooie van deze procedure is dat de scholen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de plaatsing van leerlingen”, vindt Nnette. “Een ander voordeel is dat leerlingen van tevoren al moeten nadenken over scholen waar ze naartoe zouden willen als ze worden uitgeloot. Voorheen zagen we veel leerlingen die daarover pas gingen nadenken op het moment dat ze waren uitgeloot.”

De lotingsprocedure geldt voor leerlingen die naar vmbo, havo of vwo gaan. Pro-leerlingen, basis- en kaderleerlingen hoeven niet te loten. Er zijn slechts twee van zulke scholen in de regio en op een van beide wordt zo nodig plaats gemaakt. Ook leerlingen met intensieve ondersteuningsbehoeften (zie hieronder) vallen buiten de loting.

Breed ondersteuningsaanbod

Vooruitlopend op de Wet passend onderwijs, is het voortgezet onderwijs in deze regio vier jaar geleden gestart met de opzet van 'trajectvoorzieningen'. Alle vo-scholen worden gefaciliteerd met formatie waarmee ze leerlingen extra ondersteuning kunnen geven. "Dat was een zeer moedig en voortvarend besluit van de schoolbesturen van het samenwerkingsverband, die daarvoor deels zelf de kosten droegen", vertelt Nenette. "Dat we dat beleid toen al hebben ingezet, helpt ons nu bij de invulling van passend onderwijs. Door de opzet van de trajectvoorzieningen bieden alle vo-scholen in onze regio *brede* ondersteuning, zodat zoveel mogelijk leerlingen op een reguliere school terecht kunnen. Uitgangspunt is dat we niet kijken 'wat de leerling heeft', maar 'wat de leerling *nodig* heeft'. Er loopt in onze regio ook een pilot waarbij leerlingen zelf aangeven welke ondersteuning zij in het voortgezet onderwijs nodig hebben. De leerling neemt dit document mee naar de vo-school, bijvoorbeeld als startdocument voor mentorgesprekken. Dit wordt in de toekomst mogelijk breed ingevoerd."

In de procedures wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen met extra onderwijsbehoeften en leerlingen met *intensieve* extra onderwijsbehoeften. De eerste groep doet gewoon mee met de reguliere toelatings- en lotingsprocedure. Op het toelatingsformulier geeft de basisschool – in overleg met de ouders - aan welke extra ondersteuning de leerling nodig heeft. Omdat alle vo-scholen een trajectvoorziening hebben, kunnen deze leerlingen in principe op iedere school worden geplaatst. Er is bij deze groep altijd sprake van een warme overdracht.

Multidisciplinair overleg

Voor leerlingen die *intensieve* ondersteuning nodig hebben, geldt een vervroegde aanmeldingsperiode. Voor de kerstvakantie stelt de basisschool aan de hand van een vragenlijst, die wordt aangereikt door het samenwerkingsverband vo, samen met de ouders en de leerling zo nauwkeurig mogelijk vast welke ondersteuning de leerling in het voortgezet onderwijs nodig heeft. De ouders en de leerling oriënteren zich vervolgens op een passende school en laten de basisschool weten voor welke school zij kiezen. Daarna, zo vroeg mogelijk in januari, nodigt de basisschool de ouders en de betreffende vo-school uit voor een multidisciplinair overleg (MDO).

Nenette: "In dit gesprek - waar het gaat om aanmelding en om een warme overdracht – stellen de betrokkenen ieder vanuit hun eigen perspectief vast welke ondersteuning de leerling precies nodig heeft en wordt bekeken of de vo-school dat kan bieden. Elke vo-school heeft een consultant van het samenwerkingsverband, die kan worden ingeschakeld als er vragen of knelpunten zijn, maar in principe verzorgen de scholen deze MDO-overdracht zelf."

Kan de betreffende vo-school de benodigde ondersteuning bieden, dan wordt de leerling geplaatst. Is dit niet het geval, dan is het de verantwoordelijkheid van de vo-school om een school te vinden die dit wel kan. Voor 1 maart moet duidelijk zijn op welke school de leerling terecht kan. "Als het dan nog niet is gelukt om de leerling te plaatsen, zal het in veel gevallen gaan om een plaats in het vso", zegt Nenette. "Omdat onze vo-scholen allemaal brede ondersteuning bieden, kunnen de meeste leerlingen immers terecht op een reguliere school. Voor leerlingen die naar het vso gaan, moet een toelaatbaarheidsverklaring worden aangevraagd. Ook deze tlv-procedure is vernieuwd."

Samenwerking en monitoring

Het MDO was ook vorig jaar al onderdeel van de procedure, maar het is dit jaar voor het eerst dat de basisschool hiertoe het initiatief moet nemen. Ook is het nieuw dat het in het MDO zowel gaat om de overdracht als om de plaatsing. “Dat vereist aansturing en overleg van de samenwerkingsverbanden”, zegt Nenette. “Maar er zijn natuurlijk meer thema’s waarbij zij elkaar nodig hebben. Het is daarom zeer effectief dat de samenwerkingsverbanden po en vo in hetzelfde gebouw zitten. We hebben om en om een kamer, lopen dus heel gemakkelijk bij elkaar binnen en werken nauw met elkaar samen. Zo bezoeken de ambassadeurs van het samenwerkingsverband vo alle basisscholen voor een voorlichtingsgesprek over de veranderingen in de overgang po-vo . Ook hebben we voor het basisonderwijs een [brochure](#) geschreven waarin alle procedures en afspraken van dit schooljaar zijn vastgelegd.”

Truus en Nenette benadrukken dat het belangrijk is om de komende tijd nauwkeurig te volgen hoe de veranderingen in de praktijk gaan verlopen. Truus: “De status van het schooladvies, de lotingsprocedure, de MDO-overdracht, de procedure voor een toelaatbaarheidsverklaring en de zorgplicht; al die procedures verlopen het komende jaar anders dan scholen en ouders gewend waren. We hebben er vertrouwen in dat dat goed zal gaan, omdat er de wil is om elkaar te bereiken en om samen te werken. Maar er is ook het besef dat het niet allemaal in één keer optimaal zal verlopen. Daarom gaan we de ontwikkelingen en effecten goed monitoren. Wat beter kan, zullen we aanpassen. We gaan uit van een lerende praktijk die zichzelf steeds verbetert. Dat is een geruststellende gedachte.”